

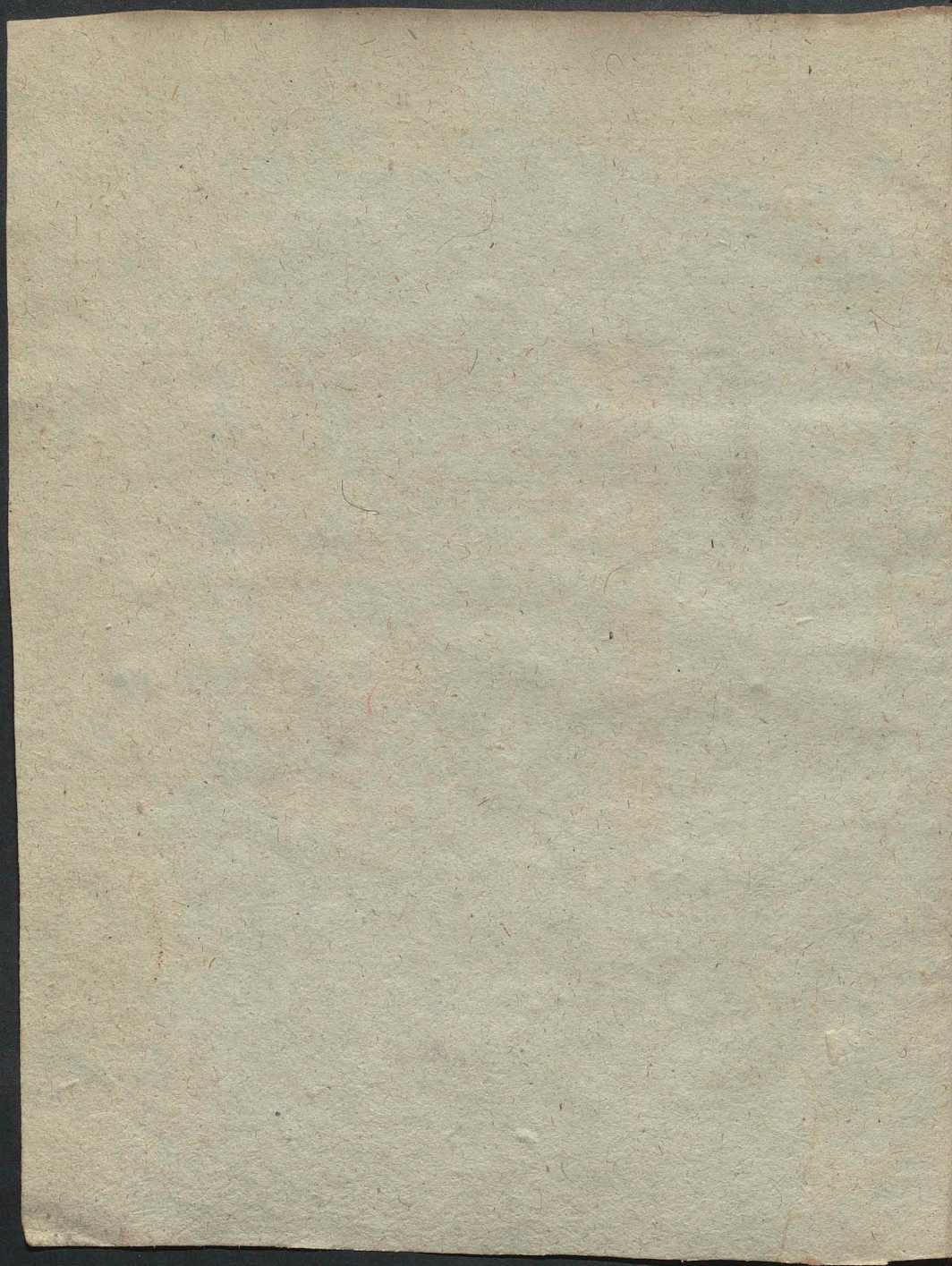
~~Ms. 4590~~

T. 1181.

1878. I. 87.

1878

Zaluzki

DOKONANIE POBOZNE

PRZY

PANSKIM POZYCIW

Jásnie Oświeconego Książęcia Jego M. Pána

ALBRYCHTA WŁADY

SLAWA RADZIWIŁA, KSIĄZĘCIA

na Olyce y Nieświeżu, Hrabi na Szydłowcu y Mirze, Káptelana Wilch-

skiego, starosty szerebskiego, &c. &c.

W Kościele Nieświeżkim Soc: IESV

na pogrzebnym Kazaniu wystáwione 20. Decem:

Anno 1636.

Przez

Ks. Krzysztofa Zaluskiego Theologá Soc: IESV

Kollegium Nieświeżkiego na ten czas Rektora.

W Wilnie, w Drukárni Akademicy Societatis IESV,

Roku 1637.

In hora mortis iucunda bene
actæ vitæ memoria, quasi tran-
quillitas post tempestatem veni-
ens, conturbatam facile animam
consolatur, S. Greg. Naz.

24152
I

P. ZYGMUNTOWI KA'

ROLOWI RADZIWIŁOWI

Książeciu na Olyce y Nieświeżu, Hrabi

na Szydłowcu, Kawalerowi Malteń-

skiemu, Kommendorowi Poznán-

skiemu, Kráyczemu W.

Ks. Liten: Es.

Pánu y Dobrodziejowi Mościwemu.

Aleczni zdawná Hibernowie, I. O.
Książę zmarłych Rodzicow swych, Brá-
ćiey y Przyjaciół ciał nie grzebli w
ziemie, iako zwyczaj iest Chreścianański;
nie palili kości, iako czynili Rzymia-
nie: ále na toskách położone w sadách y winnicách
zielonych chowali; one sami często nawiedzáli, śmierć
ich gorzko optakiwali, do onych dziatki, y wnuki
młode przywodzac, á cne dzieciá zmarłych Prádzia-
dow przypomináiac, do takichże młode dziecinne
sercá przyprawowali, y sami ie w pámieci świezey
zámpe mieli.

Nie watpie ia ó tym, że śmierć J. O. Książecia
tego M. Paná Wileńskiego zranila Bráterskie ser-

te W. Ks. M. Non enim fieri potest (mowi Augustyn święty lib: 19. de Ciu: cap. 8) ut eius mors amara nobis non sit, cuius dulcis vita fuit. Wiem że miłość Braterska, pamięć iego wieczna na sercu W. Ks. M. wyrażita; życzac iednak aby pamiątka Chrześciańskiej pobożności iego, y u nieznaomych znaioma była, y u wszytkich w wieczney zieloności nieustaiac trwała, w druku opisana W. Ks. M. ofiaruie, nieprzepominaiac y in szych światobliwych przodkow W. Ks. M. ktorych gdy one dzieła y światobliwe postepki, nie na tofskach wystawione, ale tak iako sie godzi opisane podaię, W. Ks. M. proszę abyś te prace moje przyianwśy. Zakon nasz Osobie W. Ks. M. y w szychkiemu I. O. Domostwu Radziwitowskiemu uprzeymie życzliwy, y mnie sługe y Bogomodlce swego w Mściwey tásce swey chować raczył. Z Nieświeża 20. Decemb. 1636.

W. Ks. M.

Vnizony sluga y Bogomodlca

Ks. KRZYSZTOF ZALEWSKI

Societatis I. E. S. V.

K A'

KAZANIE

Timenti Dominum bene erit in
extremis, & in die defunċtionis
suz benedicetur. Eccli. i.

Cztowiekowi Pána sie boiacemu be-
dziesie dobrze dzialo; a wdziecni emierci
swotey bedzie vblogostawiony. NR.

~~Wszystcy~~ Darnásie ludzie madszy pytali / coby
Z lepszego bylo w potocznych sprawach nás
szych / dobrze poczac / a nie bázno szes-
sliwie dokonzyc; czyli też poczawszy iás-
kotolawek / dobrze y weselo dokonac. A náprzed
to pewna / ze naszeszliwscy / ktory sie nigdy nie
potknal; ktory fortuny ożmienney nie doznal; ko-
mu szesście iásnym promieni m zawze dom cswies-
talo / y nigdy go ciemnym oblokem žaloby nie po-
krylo. Ale gdzie tak nálezc szeszliwego? *Nemo tam
diuos habuit fauentes.* Ziemia go ieszcze nie piastos-
wala / słońce przez kulká tysiecy lat swiat okragly co-
dzien obiegajac y oswiecajac / ieszcze go niewidzia-

10. *Minimis momentis maxime fortune nostrae sunt inclinationes.* co godziná / co minutá / obraca Bog
szczęściem naszym iak zegarowym kołem / a dźwięk
z tego zegara wynika czasem wesoly / czasem płacziwy.
weselo śpiewa / komusie wszystko według myśli
bzieie; z płaczem lamentuje / kogo nie szczęście przyleże.
Przy nieśczęciu szczęścia naszego / pytamy się co le-
piego / czy zacząć dobrze / czy dokończyć. I przypa-
dają na to wszyscy chętniej / że chociaż wiele sprá-
wil / kto dobrze począł; ale szczęśliwy / kto dobrze
dokończył. *Laudatio hominis non in exordio, sed
in fine pensanda est,* mowi Ambroży S. Nie to
szczęśliwy żeglarz / który na morze w pogodzie się
puścił; błogosławiony który choć przeciwnego do-
znał morza / y sám y tam od nawałności był rzu-
cany / bez utraty jednak zdrowia do portu przyply-
nął. Dobry y chwaly godny Rycerz / który się śmia-
ło z nieprzyjacielem potkał / y odważnym męstwem
o zwycięstwie nieprzyjázne vderzył; ale lepszy ten / który
wiele przeciwnych stosów wytrzymałszy / y bywałszy
nietylko na koniu / ale y pod koniem / statecznie płas-
cu dotrzymał / y we krwi swej zwyciężąc / nad po-
bitemi nieprzyjaciółmi triumfuie. Dekretom powa-
żnego Senatu Rzymskiego odniósł chwale nieśmier-
telna Fabius Hetman / że nieśkwąpliwym był do
boju / a ociągając się y vchodząc iakoby bitwy / wy-
grawał /

grawał / y nieprzyjacioly' gromił : *Vnus homo nobis
cunctando restituit rem.*, tak go wystawia Poeta
Rzymiski *Ennius*. Szczęśliwy Chrzesciánin / ktory
tak wiek swoy prowadzil / że choć sie mu trąsilo z
krewkości poitnac / ale powstawał / y ná droge sie
sprawiedliwosci wroczył / pobożnie dokonal /
Cnota go wkoronowana v wrot Kayskich czeka / y
wieniec ná glowe iego kládzie niekázitelny. Lecz ko-
go to szczęście potyka? Dáwid Krol S. powiada / że
wbodzy go często zázywania : *Psal: 9. quoniam non
in finem obliuio erit pauperis, patientia pauperum
non peribit in finem.* Tak *Lazarz* w cnoim konáiacy
vstuge miał przy śmierci *Anielska*. *Hoyniey* syn
iego *Salomon* každemu to szczęście obiecuie / kto
sie *Boga* boi: *Timenti Dominum bene erit in ex-
tremis.* I Bogátemu Pánu nie przeszkodza złote do-
státki do niebá / byle ich zboiażn. a *Boza* zázywá / y
wbogiego od pálacu wiecznego *Bozkiego* nie odpe-
dza / dla tego / że w wytártym plażzutám sie po-
kázal / byle cnotliwie żył / a niedostátek z reki *Bo-
zey* cierpliwie ponosił. *Non auro carere, sed auri
amore cor liberum habere virtutis est.* Wyzerunk w
Páńskim dostátku / pobożnie dokonányey śmiertele-
ności / dzis nam śmierć pokázuie *J. O. Książecia /
Jego M. Pána Albrychtá Władysława Kądzimilá /
Kasztelana Wileńskiego / ná tym żalobnym lożu po-
lożywłs*

łożymy. Wydarła go powłeczna rodzaju ludzkiej
go zboyczyni J. O. Książetom/ Ich M. M. Pánem
Rodzonym pozostałym / y zutrąty milego rodzoo-
nego żalostnym. Wydarła go przed czasem J. O.
Książnie Jey M. pozostały y osieroconey Małżon-
ce/ która z nim krotki / ale zgodny y mily wiek por-
żywszy / życzyła sobie z nim lat zażywać Alestoro-
wych. Osierociła J. O. Potomstwo pozostałe / y
w niewinnych leciech ieższe żaloby swey nieznájące.
Gornolotne Orły / głośno brzmiące trąby / y inże
przeżacne J. O. Domostwá kłeynoty w te smier-
telności starbnice włożyła y zamknęła. Nie wlektásie
dostojności Senátorstiey / ani stráfnego oręzá
Solnierstkiego / wżytko to żaloba swa pokryła. Aleś
nie wiele złośnico wygrála. vstáig tryumfy twoie/ tyl-
koś go ná brzeg odmi-ności nieznáiacy wystáwila/
wesołego tám pobożny Pan zażywa Bezesciá. *Ti-*
menti dominum bene erit in extremis. rák Bog obie-
cal káždemu. nie minelo go to Bezescie/bo sie boiażni
Bożey / iáko pewney do niebá drogi trzymal. *Te*
prawde teraz wważmy / y iáko iey Książe Jeyo M.
doznał obaczmy / á onemu sie przypátruiać/náucz-
myśie/ iáko ó dobre biegu tego smiertelnego doko-
nánie stárác sie mamy.

Dziwna wspomina odmienne złotá y drogich zbior-
row w ptaki bystrolotne Orły Salomon w przypo-
wie

wieściach / mieniac / że sie v ktoregoś chciwego gō
spodarzá / ták przemienily y przez vleciály : *ne eri-
gas oculos ad opes, quas non potes habere, quia fa-
cient sibi pennas, quasi Aquila: & volabunt in ca-
lum. Prou: 23.* dziwna Metamorphosis. przygánia
y przestroga dáie chciwemu gospodarzowi ta przy-
powieścia / áby nie bárzo sie chciwie vganial zá zło-
rem / áby przystoynie / bez vkrzywdenia sasiedzkie-
go zbieral skarby dziátkom swoim / grozac mu že
one źle nábyte zbiory / z sklepow y z skryn mocno zám-
knionych wylamawšy sie zdoberasie ná Orle piorá
y vleca zřeku gospodarstkich / ábo dziátek iego / y po-
leca do niebá przed Chron strážne sedziogo / skárge
ná chciwość Pánow swych przekládáiac zá vkrzyw-
dzonemi . Potrzebna to widze przestroga bylá lu-
dziom wieku Sálomonowego : potrzebna žyiacym
wieku káždego. *Noli laborare ut dixeris, sed pru-
dentia tua pone modum: Prou: 23. fenus enim pecu-
nie, funus est anima,* mowi S. Leo. iáko wiele zy-
skow niespráwiedliwych / ták wiele grobow ná zguba
duše swey głowiek gotuie ; y iáko wiele portugá-
low / źle nábytych do skáruly pochował / ták wiele
rázow dušy swey pogrzeb odpráwil. Pożyteczna y
dobra náuka . Ale to piękna že przy niey orłowi v-
rząd dáie Obronę vkrzywdzonych. Piękna to že
miejsce do odpaczynku Orłom / nie opoki / nie skály /

2
Ale wyższe nad skalami niebo śmiało nazywał. *quasi*
Aquila volabunt in celum. godzien ten Piatek tego
miejsca / który na ziemi ma *Principatum* nad inbym
państwem. Miał ten Piatek cześć swoje na woien-
nych choragwiach Woyska Rzymskiego : na sygnes-
tach / na głowach swoich nosili go y noszą Cesarze /
Krolowie / Książęta / y Pánowie Chrzesciánscy.
Miał ozdobe swa y okrasę dostátnia w Gniazdzie
Wąskim zdawna Jásnie Oswieconym Książęta
M.M. Książęce Mitry Wąskie zdobyły niewstáiac
glowe iego. Hetmánskie regimenta / Choragwie y
miecze woienne / reka Przodków Wąskich / na grzbiec
swoy wložone szesliwie piastował / y slawe mestwa
ich po szerokim roznosil swiecie. ciężysie ztego y od
Osob Wąskich táz go cześć potyka. Slawa dobra
od J. O. Przodków wąskich zostáwiona / y w o-
czyźnie pomnázacie / y po cudzych Pánstwach hoynie
rozszkierzacie. Jednak nie tu koniec slawy y odpoczyn-
ku Orlego / Ziemiastie nie kontentnie / na Niebiest
wysokosc piora swe gotnie. Tam go widziat Pro-
rok^o miedzy innymi zwierzety przy boku Bostum
przodkuiacego : *Et facies Aquila desuper ipsorum*
quatuor. Ezech: 1. 10. Wiele sie orlow ztego J. O.
Gniazda już tam przenioslo. W przod cie na czolo
wyłázam J. O. Książę Mikolau Krzystofie Kás-
dzicel. Wojewodo Wileński / Wielki Senátorzel

Bogodroblivy y Mściwy náš Fundátorze. Nie
watpiemy ó tym / że iuż oney wysokości odpoczyn-
ku zázywáš wiecznie wesołego / ná kterýs v Bogá
záslugował światobliwym pozýciem twoim. Ko-
ścioly / Klastory / y Spítále od tiebie fundowane/
teč wieczny przybytek w niebie zgotowały. tam včieš-
chá tvoiá y żywot nieškončony; tu v nas ná zemi
pámieć y slawá tvoiá žyie niešmiertelna.

Stáršego mlodšy w tež kraine S. vprzedšil.
Ksiaže Jerzy Kádziwil Biskup Krakowski / Kárdy-
nálskiey Purpury dostoynošcia vezony. Ksiaže Al-
brycht Kádziwil / Wielki Máršátek W. Ks. Litew-
škiego / pracowite rzady Dworu Naiášnieyšego
Krolá Polškiego Zygmunta III. z slawa dobra
odpráwiošy / lastš godnošci Máršátkowskiey / J.
O. Synowcowi swemu zostáwil. Do teyže sie S.
Przeniošl kráiny Ks. Pan Stánišlaw Kádziwil
Stároštá Šmoydški światobliwošci niezwyčajney
przy Ksiažecym vrodzeniu przyklad w osobie swey
dáwošy / y onerže pámieć wieczna w J. O. dwu
potomkách ná zemi zostáwiošy. Ošwiádečáia po-
božnošć iego puštynie Nalibockie / postámi y bogoo-
myšlnošcia iego pošwiccone / y lzámi nábožnem /
przy vštáwicznym ó Macc Šbá včielowey Kozmyš-
slániu / gesto poláne. Já stáršemi mlodšy pošš
dlug pláčeš šmiertelnošci wšvikiš povinny; žš

stryjami synowcowie / za milym Rodzicem posli y
synowie iedni przy zielonosci wieku mlodego / zwona
noscia lilij y kwiateczkow niewinnosci panienstkiej /
Orly swoje przed thron Krola Niebieskiego wypra-
wili / tam za Barankiem w mnogiej y wesoley groe
mądzie niewinniatek chodza y cieszasie / tu kosteczki
ich Swiete straży naszey leza polecone. Przy tych
ze J. O. Ksiaze Pan Jan Jerzy Kádziwil Kasztelan
Trocki wedlug ciála odpoczywa / a wedlug dus-
ze (iako sie spodziewamy) na twarz Boza patrzy.
Do tegoż kresu powsechny wyrok smiertelnosci y
ciebie powolal J. O. Ksiaze Albrychcie Wladystas
wie Kádziwile Kasztelanie Wileński / y tys za Erla-
mi przodkow twoich do oney swietey krajiny polecial
y ty / (co nabożnie o milosierdziu Bozym rozumiesz
my) iuz niebieskiego zazywasz odpoczynku. *Time-
ti Dominum bene erit in extremis.* Boiazn Boza du-
tego mu kraiu przewodnikiem byla / tej sie trzymal /
ta go prowadzila / y dawsz mu swiatobliwe do-
konanie / doprowadzila. Ta sprawila ze smiertel-
nym sie byc pamietaiac / na smierc y na sad Pana
Boga swego przed ktorym stanac mial / y zan-
ale nabarziey kilka lat przed smiercia pilno sie gos-
towal. Często o smierci / o strasznyim sadzie Bozym
rozmawiaiac / boiazn Boza w sercu wzbudzal. Wiel-
ka to madrosc / napozytecznyssa Philosophia /
Mor-

Mortis meditatio: Pulchra res est vitam consummare ante mortem, mowi Seneca. Ars enim bene moriendi summa est sapientia. Filip Krol Máceo doński Szesliwy / gdy sławna ona bitwa pod miastem Cheronea nazwanym wygrał / y Wojska Ksiażat Greckich rozgromiwszy Grecja pod moc swoje podbił / a szlachte Grecka gornomyslna przed tym / w chłopy y poddane swoje obrocił; widząc to Archidamus / Ksiażę waleczney Sparty że zwycięzca Máceoński Szesćciem onym wyniesiony hardo każe / y nie pamięta na to / że Szesćcią / kiedy się nam wesoło wsmiecha / ostrożnie zażywać trzeba; nie pamiętać / że pieszczolą y konającym żadem własić może / *Et mortuus Leo quandoq̄ mordet, vel nocet* nieprzyziaciel y po przegranej wciekający biie / y zwycięzce swego w tyka y w wiezy często bierze / list do niego przestrzegający napisał mądry / czteremá go słowy zamknawszy : *Rex metire umbram tuam*. Zabawa tá zdasie niepotrzebna / ale zaiste wielce bylá pożyteczna. Cieniem dawni medrey nazywali nas przod duże ludzka / niesmiertelna / y od Bogów do zażywania dobre wiecznych stworzona : bo kiedyśie wiec po śmierci duże ludzkie pokazywały / podobne się cieniem być zdály. Ten tedy cień Spartańczyk mierząc każe : zmiierz duże y obacz / że niesmiertelna będąc / ziemskiem się dobrami nie kontentuje; cożci

potym że mając Państwo twoje możne y bogate/ cudze sasiadom wydzierasz. Nie nasyćisz temi duże twej / do dobr niebieskich stworzonych. to własna miara iey / temi sie ona tylko kontentuje : *satiabor cum apparuerit gloria tua*, y Dawid S. świadczy *Psal:16*. Job S. pożyćie ludzkie na ziemi /z dostatkami Pańskimi / godnościami Krolewskimi y Książecemi / z wciechami rostkobnymi / nazywa cieniem / ktory nie nie iest / *Privatio luminis*, tytuł mu dano prożności : przydaie y to / że te wszystkie rzeczy giną y wciekają iako cień : *tanquam flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra*. Ten cień także Archidamus mierząc zwycięzci Makedońskiemu. *Mesure umbram tuam*, y mierz y waż nie wiele wagi nądyżieś; przeważa y lekkie pióra wagi ich / włożywszy ie na skalę : wzrost ich iako trawa od ziemi na piędź podniosła z swym kwieciem. *Omnis gloria eius quasi flos feni*, 1. *Pet:1*. taka iest godność koron Krolewskich / czapek Książeczych. taka wysokość wrodzenia / bezesliwé nasze powodzenie / dostatki y wciechy. Cień drzewa zielonego broni nas od upalu słonecznego / y miło człowiekowi głowe poden skłonić / kiedy słonce pali : godność światowa / dostatki y wciechy cięża tylko biedy y kłopoty śmiertelności naszej. Poty cień trwa / poły słonce świeci ; tak y te rzeczy coś sie zdądza / poły żywot y zdrowie

zdrowie służy. A kto kiedy wspomni na cień / który
tak rok był? w amnistia y tá godność twoją y pos-
tegá v ludzi porudzí / *Quid nobis profuit superbia &*
diuitiarum iactantia? Sap: 5. lámentuiva pomáti.
dobré to y pożyteczné ciemá mierzánie. Inšey iešze
prawdy z tey náuki nieprzyiacielstkey došedl sam
Krol Mácedoński zá tákim przypádkiem. Byl ná
igrzyskách / ná ktorých Kycerstwo y dworzánie iego
zá pásy chodzili ná plácu piászczystym / Sedl y sam
Krol zá pásy z żołnierzem iednym: bo to nie nowiná
bylá v Krolow / gonitwy / lowy y igrzyská wšciwe
swoie / dla ćwiczenia y zabáwy / lepiey niž przy kosto-
kách y kárách / ábo przy pełnych dzien y noc prze-
siedzić. przemogl Kycerz Krolá / vderzył go ó zies-
mie. porwiešie Kroly nic nie rozgniewány spoyrzý
ná on znáť ciáľá swego / ná piásku wyrażony: zmies-
rzy / náydzie že ledwie ná trzy łokcie wielki / y záľá-
wšy sie łzámi rzecze: *Heu, quám paruum terra*
fortiti portionem, orbem appetimus. Ták wiele Fi-
lipie zemie po smierci osiágnieš / tylko ná trzy ło-
kie / wiecey nie potrzebuieš / á ná což nie potrzebnie
sie ó páństwo šwiátá wšyrkiego strášnieš / ktorému
pewnie wiecey zemie po smierci náđ trzy łokcie nie
dadzą. Mądrze sobie Krol šzesliwy wytłumá-
czył náuke od nieprzyiaciela wzięta / že zmierzyl
miejsce ono ná zemi / ná ktorým obalony ležal / y
zaráž

*Je s'y
l'ame
d'un
roy
de
l'egypt*

skraz pomysłiwŝy / że y w ten czas kieby go śmierć
ó ziemie wderzy / nie wiecey bedzie potrzebował ná
pomieŝtanie gruntu. Sam káral w sobie chciwoŝć
pánowania. náuczyl y nas / ábysmy czesto pámietá-
iac ná on máluchny śmiertelnoŝci náŝey dom / kto-
ry nas pewnie po śmierci czeka / chciwoŝci náŝe w
nas hánowáli / ná sad Boży pámietáli / Bogá sie
báli / ná śmierć pobożna gotowemi byli / Ktora tyl-
ko tym obiecána / Ktorzy tu żyjac Páná Bogá sie
boia. *Timenti Dominum bene erit in extremis.* O
młodzieńcu iednym pobożnym czytamy / że ten w
mieŝtaniu swoim námálowáwŝy nád loŝkiem obraz
czlowieka vmártego / ábo śmierci / te Regule sobie
nápisal: *uiuens saepe morere, ut mortuus semper ui-*
uas. Já pewna sobie to rzecz máiac / że czeste ó śmier-
ci rozmyŝlánie / dáie czlowiekowi ŝwiatobliwy ko-
niec / á zá tym y żywot niesmiertelny.

Te Regule Ksiażę Jęgo III. zdawná przed śmier-
cia sam sobie dobrowolnie przepisal / z Boŝiego
náchnienia / pewnie ó przyŝlym zeŝciu z tego ŝwiá-
tá czesto myŝlit / y ná on punkt stráŝny ŝrogiego sa-
du Boŝiego pilno sie gotował / áby tam stánal
nie ze wŝtydem. Mierzal cień śmiertelnoŝci ŝwoiey /
wrodzenia zacnego Ksiażęcego / dostóynŝci Se-
nátorŝkiey / dostátkow Pánŝkich ; mierzal mowie
ŝnurem y miárag boiażni Bożey. tá spráwowála
w nim /

wnim / że ani godność podnosiła go na wysokość
hárdosci / á Pánstie dostátki y vciechy do zbytkow
mu przyczynty nie dawály : bo wiedzac že sie trzeba
z tym wšytkim przy smierci požegnać / madreze y
miernie ich zážywal / y ná czynienie liczby przed sa-
dem Božym z dobre doczesnych ktorychsie tytko admia-
nistrátorem / ábo šáfarzem býc znal pilno sie goro-
wal. *Viure totá vitá discendum est, & quod ma-
gis forté miraberis, totá vitá discendum est mori.*
Filosof Seneca te náuke dal przyviacielowi iednemu.
Kilká lat temu iáko Ksiedzá Rektora Kollegium tea-
go / ántecessora mego vsilnie žádal / oczym y ze mna
przed poltora lat w Mirze bedac pilnie rozmáwial /
prošac / áby zá niego / co tydzeń Bogu Náwyzše-
mu dwie Mšy osiárowáne byly / prošac v niego o
dobre y šwiatobliwe došonánie. O to prošil y sam
pilno Pána Boga przez osobliwe paciorki swoje.
Naprzod pámietáiac iż šbáwiciel náš trzy godziny
ná trzyzu wcišškich bolesciách zá trzechy náše ko-
nal : ná pámiatke tych trzech bolesnych godzin co
dzeń trzy paciérze máwial : prošac Pána przez šnee-
ke iego / áby w godzinie konánia iego / byl mi-
lošciwy. Nád to vslyšáwšy / že šama mátká Chry-
štusowa dziewicá przeczystá Máryá Mechtýldšie
šwietej obiecála to / iż iesliby co dzeń pilnym ná-
boženštwem / trzytroc Pozdrowienie Anielskie moa

C

wláš

wilá / że w godzinie śmierci miała iey przybyć ku po-
mocy; On też to nabożenstwo odprawował pozal/
pokornie godzinie śmierci swey epiece Márti swietey
polecaiac. Po trzecie obral sobie piaciú osobliwych
Patronow / Was: Pánnę / Jozefá S. Michalá Ar-
chániolá / Aniolá strożá swego / y Bárbarę swietá
dziewicę Chrystusowę / do których co dzień pewne
nabożenstwo odprawował / áby zá ich przyczyna
żywota śmiertelnego mogli szczęśliwie dokonác. Nies-
dzy inżemi starożytności Rzymskiej wciechami / ná-
lazisze niedawno ná monecie złotey taki obraz : ná
jedney stronie była głowá ludzka ó dwu twarzách /
y ó dwoygu oczách / przed sie y zá sie pátraca : ná
drugiey był w obłoku woz ze cztere má bystremi koń-
mi / á ná wozie Bog zágniewány / pioruny strážne
ná ziemie rzuczáiacy. y došli ludzie wieku tego / ó
starożytnościách sie dawnych pytaicy / że to był
pierwszy herb y kleynot sámego Senátu Rzymskie-
go. Co by przez taki herbu wynalázek wyrazić chie-
li / różni różno rozumieia : nie od rzeczy rzecze kto/
że Madry Senat chciał czynność swoje nad páń-
stwem / y ludem sobie poleconym oświádeczyć / że
y przed sie y zá soba niebezpieczeństwa rpátruiać po-
gládal / y kiedy iedna pará oczu dla odpočzynku
powieki zápusci / druga czuie / stráž odpráwuie. Nad
to chcieli pokázác poddanym swoim / że sa pod pro-
tekcją

tekcia nawyższego Boga / od niego ráde dobra / y
inne dáry ná rzadzenie Pánstvá biora : *E calo gra-*
tia comitatur virum principem , mowi Xenophon.
á krobý przeciwo toý zwierychnosci powstal / niech
wie / że má Pan / má Senat obrońce láskawego / y
ná stáranie buntownikow stoziego z piorunámi Bo-
gá . *Est Princeps magni maxima cura Dei* . nápis
sal *Sidonius* . Kleynot ten madrze od Senatu Rzymo-
skie náležiony tobie dzis Jáśnie Oświecone Książe
inż v portu beda cemú spokojnego dáć mozem . Mias-
les wprawdzie kleynot domowy twoy zacny Orłá
bystrwidzá y gornego latazá / Mitra Książeca
przybránego . Wysoko ten y zdawná latal / Euro-
pásie mu zúciecha przypátrwála / y przypátrwie /
Wloskie / Syppánskie / Niemieckie / Francuskie y
inše Pánstvá znály go : Cesárskie pokoie z obecno-
ści iego y po dzis dzien sie bezycá . wynoša go rás-
mionámi pracowitemi synowie domostvá tego J.
O. mestwem Rycerskim / y ráda madra Senás-
torška / zdo bia go buláwámi Hetmánšskimi / pie-
czeciámi Káncleršskimi / Laskámi Máršalkowšskimi /
odważnemi / y pobožnemi Mieczámi Káwáleršskie-
mi . Ozdobiles go y ty sam vslugámi twemi Rycer-
šskimi w mlodšym wieku / kiedys choragwie y rotý
porzadne wodzil do Inslánt / y do Moskwy / kó-
štem twym wlásnym ná vsluge Pánstvá / y ná obro-

ne Orszyny. I powinowaciles byl Orla twego
przyznania walecznych Orszow Chedkiewiczowstich /
ktarozrtnych pierściami / Ptakow / y strzal Seno-
wiczowstich. Pietna to brta y rćiebná przyzná y
zgoda tych kłarnotow. Ale y ten kłeynot Senatu
Rzymstkiego / nie zepęci Ksiazecego Orla twego /
tobie go dzis dajem. Mial bowiem straz pilna zas
roze / y oko otwarte / y przed sie / y za sie pas-
trzace ; stal Bog strasny piorunami przed czymá
iego / przy dostánnim y Pánstkim pozyciu / ktore
zarozke ná dworze iego byly. pámietal ná sad / ná
przykly wiezny żywot / y ná dzien smierci nie
pewny. Miedzy innymi przyczynami / czemuby
Tworca nasz wszechmocny chcial / aby dzien smierz-
ci naszey byl nam niemiadomy / te dáie Grzegorz
S. abyemy tym ochotniey w pobożności sie ćwiczy-
li / y w spráwách á rezynkách dobrych do zbawie-
nia sluzacych pracowáli. *Ad hoc conditor nostrer,
latere nos voluit finem nostrum, diemq mortis no-
stra esse incognitum, ut dum semper ignoratur,
semper proximus esse credatur, Et tanto quisq sic
feruentior in operatione, quanto minus certus est de
vocatione: ut dum incerti sumus quando moria-
mur, semper ad mortem parati debeamus venire.*
lib: 12. Moral.

2
Tey Bostkley intencii rezynil desyc Ksiaze po-
bozny

bożny / bo mǎiac o to zǎwŝe pilne nǎ dzien en niepe-
wny / y na przyŝy wiek / w ŝluzbie Bożey y w nas-
bożeńŝtwie byl nie wŝtǎiacy. rano co dzien niŝ sie do
zabaw inŝyich wdal / pokornie sie Pǎnu Bogu kles-
zac nǎ ziemi przez godziny modlił / pierwiǎŝki ŝpraw-
mow / y myŝli ŝwoich Bogu ofiaruac. Miŝy S. z
nabożeńŝtwem co dzien ŝluchal / kiedy mu zdroa ie
dopuscilo. *Officium*, abo godziny naswie: Pǎnny / y
koronke co dzien mǎwial / pǎmietǎiac nǎ to ŝe byl w
Kongregaciew. ŝpowiedzia y Komunia ŝwiewa nǎ
wŝytkie wroczyŝte ŝwiewǎ Zbǎwicielǎ nǎŝego y Na-
Pǎnny duŝe ŝwa oczyscial y poŝilal. poŝtǎmi teŝ ces-
ŝtami ciǎlo ŝwoie / choc chorobǎmi ŝtrudzone karal.
ŝrzone / piatek y ŝobote zǎwŝe poŝczac. nie zǎpǎs-
m etywal wloŝenie oŝtrych / diŝciplin y inŝyich poŝ-
kut w poŝt wielki : ku Naŝ: Sǎkrǎmentowi wiel-
kiego nabożeńŝtwǎ byl. zǎwŝe w koŝciol wchodzac
ŝobliwie Pǎnu nǎ Oltarzu bedacemu padŝy nǎ ko-
lanǎ naboŝnie ŝie klǎnial : ǎ nǎ procesiǎch po Cmens-
tarzu / y po rlicǎch / kiedy bywaly ŝam bǎldǎchin no-
ŝil / pokornie Pǎnu ŝwiewu / y krolowi zǎkrytemu w
Sǎkrǎmencie wŝluguac. Dowiedziǎwŝysie raz w
ŝzereŝowie ŝe kaplan z Naŝwiew: Sǎkrǎmentem do
dworu iego do chorego przyŝe miał / kǎrete poŝ po-
ŝtal zŝeŝcia koni / zǎ niegozna ŝobie rz. ez poczytǎ-
iac / aby Zbǎwiciel ŝwiewǎ miał do domu iego przyŝe

bez oney części / ktora wiec ludziom zacnym wyrza-
dzana bywa. Podobna usluga przodek Najsnię-
szego domu Kaskiego Korone Cesarstwa / y blagos-
ławienstwo meustajace v Bogu wysluzyl. Wiam
ktolu Niebieski że też odwdzięczaß teraz w domu
twym te wierna usluge nabożnemu sludze twemu
Książęciu nasze mu: *qui adorat Deum in oblectatio-
ne suscipietur; Eccli: 35. 20.* ale wiam że będzieß y
dziatkiem iego za to blagosławil. Aurelius Cesarz
Rzymski vmierajac to synowi swemu obiecal / że miał
mieć szesliwe we wßytkim od Boga powodzenie /
iesliby w sluzbie iego byl pilny: *res divinas age, &
Deus tuas perficiet.* Stad też goracym byl w wierze
swietey Katolickiey: bo czesto v stolem miewajac przy-
jacioly y sasiady rozney Religiey mawial: prozno to /
samá wiara katolicka gruntem jest y droga prawdzio-
wa do dużnego zbawienia / inße wiary frązka. Czas
by sie Pánowie obaczyc / bo będziecie pewnie tam
gdzie niechcecie: *sola navis Petri securos ad portum
deuchit.* A dla tego przed smiercia w tey chorobie
nabożna one protestacia Wiary S. vczynil / mowiac
przywielu obecności: Oświadczam sie przed Pánem
Bogiem moim / y przed wami wßytkimi / że w Wierze
S. Katolickiey Rzymskiey / w ktorzem sie vrodzil / wy-
chowal / y po ten czas żył vmrzeć chce: a przytym ies-
slim sie kiedy komu slowem vprzykrzyl / ábo vczyni-
liem /

Kiem / przeproszam / y proſzę aby mi przepuſzczono
było; ia też każdemu z ſercą odpuſzczam. Ahenſkie
Kſiaże Pericles / gdy umierał przyjaciele y żołnierze
ſtarczy jego ſzedłszy płakali nad konającym / przy
pominając mędrość jego / ktora Państwo rzadził /
dzielność Kycetſka / odwagi mężne / prace / trudy /
y zwycięſtwa ſzeſliwe: długo ſłuchał / aż ſię ná ko
niec porwie / y rzecze: *Et quid amici parua memora
tis, maiorum obliti? hoc dicite quod Pericles nulli
Athenienſium cauſa fuerit atra veſtus gerenda.* Tru
dne były prace moje / godne aby były w pamięci was
ſzey; ale ná to pamiętacie nabierzey / żem żadnemu
przez wſytek czas panowania mego przyczyna nie był
żałoby / nikogom w mądroſci nie wkrzywdził / ja
dna matka w żalobie po ſynu ſwoym nie chodziła / kto
regobym ia śmiercią ſkażał; nie płakaly ſiostry nad
bratem ſwym / odemnie ſtraconym. Piękne zalecenie
Pańskie Miłoſierdzie; piękna nie być ſtważliwym
ná krwie ludzkiej wylanie. Został to po ſobie za
lecnie Kſiaże Jego M. że nie wkrzywdził nikogo /
śmiercią karać nie kazał / choć czasem śmierci godny
go; a nad ubogimi / wtrąconemi / y ſierotami wiele
ta kondolencia y politowanie pokazywał; ubogim w
koſciolá ſam teka ſwa iálmużne rozdawał; a w wiel
ki czwartek pamiętając ná wpoſtorzenie Zbawiciela
ſwego / nogi umywał / a nakarmiwſzy ie y oba
rowawſzy!

Je Ben
gustave
Voltaire
dans
Milton
parce

rowáwšy / w kárecie odsyłał. *Beati misericordes
quoniam ipsi misericordiam consequentur.* *Ue wato
pie że w godzinie śmierci swojej twarzy Bostiey doo
znał miłosierney : Timenti Dominum bene erit in
extremis, dal mu Pan Bog osobliwie nabożeństwow/
y pámieć przy śmierci. rzadka to lástka Boża / ó ktora
wzás y po ki nám zdrowie służy co dzień Pána Bo
gá prosić mamy : *latet enim vltimus dies, ut ob
seruetur omnis dies; serò parantur remedia, cum
mortis imminent pericula.* *Aug: lib: de disc: Christ.*
Fránciszek święty wielki w potórze y światobliwo
ści / zakonu w kosciele Bożym zásluzonego Fundáz
tor y Pátryárchá / iáko to świádeży *Lucas Vad
dingus in Annalibus Min: Anno 1226.* widzác sie
być bliskim śmierci / zwolác kazał Brácia y prosit
ich / áby mu dopomogli chwalić Pána Bogá / y spie
wác piosnke ktora snác byl zgotował ná dzień śmier
ci swojej / y názwał ja / *Canticum Solis, Piosnka*
*ták pozal : Lauderis Domine propter sororem no
stram mortem, quam nullus viuens potest euadere,
Vg illis qui moriuntur in peccato mortali: beati qui
in hora mortis sue inueniunt se conformes sanctissi
me voluntati tue, mors enim secunda non potest eis
nocere. Laudate & benedicite Dominum meum, &
seruite illi omnes creatura magná humilitate.* *Wadż
pochwalon Pánie žes ná wšytkie syny ludzkie / iáko**

ná przestępcę woli twej sekret wyświadczyć / Kto-
rey ia nie lekamie iako nieprzyjaciółki / ale przy-
muie ia iako siostrę: bo iak powolne dziatki rozgę cę-
luia / ktora ich reká kárze macierzyńska. Wiada ies-
dnak tym ktorých śmierć náydzie w grzechu smiertel-
nym leżących; błogosławieni ktorzy w godzinie śmier-
ci swej znáia to do siebie / że we wszystkim záwsze byli
powolnemi naswietzcy woley twoiey: bo im śmierć
wieczna nie zaszkodzi. Wyśławiajcie y błogosławcie
Pána mego / y służcie mu wszystkim stworzenia z wiel-
ką pokorą. O swieta y ląbedziey słodkosci piosnká /
służnie ia *Canticum solis* nazywał: bo one spiewá-
iac przenosił sie do iasności żywota nigdy nie gá-
snacego. Já swiatobliwe w Boiazni Bozey pozys-
cie dal mu Pan w godzinie śmierci bezpieczeńśc one /
y wesle w ktora grzeźni rowoge y boiazni zuiá. *Per-*
cutitur enim hac animaduersiane peccator, ut mo-
riendo obliuiscatur sui, qui uiuens oblitus est Dei.
Cesarius. Ná podobne zaslužyl naboženstwo Ksiaze
Jego Al. v Bogá wśchmocnego w godzinie śmier-
ci swoiey: Widze ia práwi że mi sie z tey choroby
nie wykázlać / trzeba mi sie pilno przygotowac ná
stráśny sad Bozy; widze że próżność próżności /
y wszystko próżność / niechże mi niht wiecey śmiert-
mi y domowemi zabáwami nie dokucza / gdyż nam
seraz ó poważnieyších rzeczách myślic: chce umrzeć

go Kátolicku wſytkimi Sákraméntami opátrozony.
y wnet przez ſpowiedz y poturę oczyscił ſun nienie.
ſiedm kroć w tey chorobie dáiac ſie ná ſpowiedzi
Pánu Bogu winnym. *Nasw: Sákramentu z nabo-*
żeńſtwem záżył poſiláiac duſze ſwa w dáleka droga
idaca / y tegoż ſwiéte^o pokármu trzykroć w tey cho-
robie nabożnie záżywał. Nákoniec ó oſtátmie pomá-
zanie proſit / aby ſie onym vzbroit ná oſtátmi bo-
ſtráſny czlowiekowi z czártem przy ſmierci. Tak v-
zbroiony záczal nabożna one pioſnke ſwoie. Non in-
tres in iudicium cum ſeruo tuo Domine: delicta iu-
uentutis meae & ignorantias meas ne memineris. Jes-
zu zbáwicielu moy láſkawy / przed ſad twoy ide / v-
każżemi teraz twarz twoie miłóſciwa ; nie pámie-
tay ná błedy y wyſteptki moie / ale odpuſć miłóſier-
nie / y przyimi ducha mego do vcieſnego raju twe-
go. Mária Mátko miłóſierdzia badźmi w te godzi-
ne miłóſciwa opiekunka / y rátny duſze moie powa-
żna / y ſwieta v ſyná twego przyezyna. W tym ſłodo-
ſkim pieniu kámi polewáiac / y cáluiać obraz Chry-
ſtuſi vkrzżowaného ſwiatobliwie dokonal. Non
potest malé mori, qui bene vixerit, & vix bene mori-
tur, qui malé vixit. Aug: lib: de Doctr: Christ. Dis-
ſcúleſ ſie w obietnicy Salomonie Kſiażeciú Bogá
ſie ſpóiacemu:

Timent Dominum bene erit in extremis.

Żámy

Zamyślam rzecz moie przypomniałszy mądra y po-
bożna prozbe / choć nie barzo pobożnego Protoka
Balaama. Przypatrujac sie ten zdaleka woysku Ize-
elskiemu Bogu ulubione w namiotach zriac mu / iak
to porzadnie pod sprawa wodza iednego / pobożnie
zyli / á ci ktorym lata stare rostkazowaly swiatobli-
wie umierali / geraco zawolal. *Moriatur anima
mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum
similia.* Num: 23. Tez y my nabożna prozbe / przy
tey zalosney posludze posylamy dzis przed maieskat
twoy Boze nasz nie ogarniony / y przy tey sprawie
swiatobliwie dokonaney smiertelnosci / ktora smy
w zmarlym Ksiazecciu widzieli wystawiamy bezo-
drobliwosc twoie / á chwalac swiete imie twoie /
prosimy cie pokornie / day nam pobożne żywota
smiertelnego dokonanie. *Da virtutis meritum, da
salutis exitum, da perenne gaudium.* A przy tym / iz
sady twe glebokie / y nie poiete sa nad synami ludzkie-
mi / iesli duza Ksiazeccia Jego M. iesze sie sprae-
wiedliwosci twey nie wyplacila / odpusc iey milo-
siernie / pamietay na nieudolnosc nase / y na goska
meko twoie / przyimi ia do wesoley gromady swie-
tych wybranych twoich. Ksiazetem Ich M. po-
zostaly zalosnym Rodzonym odmiem zal zurnaty
Rodzonego w poctiehy pozadane / á oddal ed do-
molkwa ich tak czeste zaloby. Ksieznie Jey M. cie-

Ńto po miłym małżonku boleiaący otrzy gorzkie łzy/
á przygární Jey sieroctwo pod miłosćiwą opieką
Oycowskię opátrznosci twoięy. Do teyże miłos-
sierney opieki przymu y troie niewiniatek potomstwo
J. O. Dziátki málułchne osierococone : bo to ó do-
broci tweę Dáwid powiada/ że Wdowe y sieroty
pod skrzydlá obrony tweę záwŃe przymuieŃ / tá-
im bezpiezny pokoy daieŃ. *Pupillum & viduam
suscipiet, & vias peccatorum disperdit. Psalm: 145.*

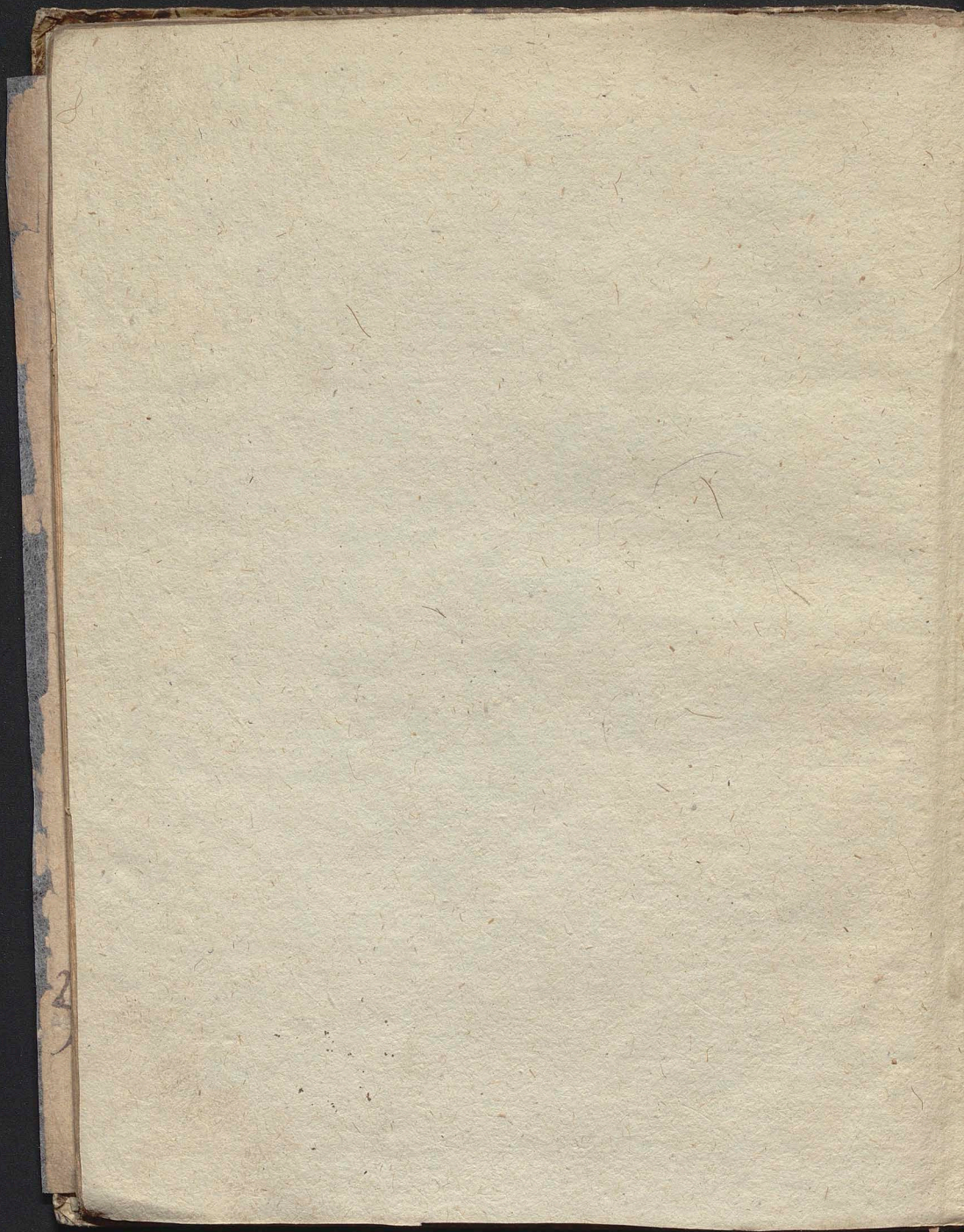
Tobie Bogu nieogárnionemu cześć y chwala
ná niebie y ná ziemi mech bedzie wie-
kwiŃta. **ANEN**

BIBLIOTEKA
UNIVERSITATIS
JAGELLONICAE
CRACOVENSIS

8148
14

5
4

Sub L N
78140
22

8145
14

